

LANDSSAMBAND LÖGREGLUMANNA

Umsögn Landssambands lögreglumanna vegna máls nr. 57/2022 í samráðsgátt stjórnvalda.

Með birtingu í samráðsgátt stjórnvalda er lagt til umsagnar stjórnarfrumvarp dómsmálaráðherra um breytingu á lögreglulögum nr. 90/1996 sem miða að því markmiði að skýra og efla heimildir lögreglu til aðgerða í þágu afbrotavarna, einkum hvað varðar skipulagða brotastarfsemi og öryggi ríkisins. Felur frumvarpið einnig í sér ákvæði um valdbeitingu og valdbeitingartæki lögreglu.

Að mati Landssambands lögreglumanna hefur lengi legið fyrir að stofnanauppbygging og lagaheimildir lögreglu til afbrotavarna eru veikari hér á landi en í nágrannaríkjunum. Á þetta er bent í frumvarpinu og fjallað um stöðuna í helstu nágrannaríkjum Íslands. Líkt og fjallað var um í tillögum starfshóps dómsmálaráðherra um öryggismál 5. október 2006, hafa heimildir lögregluyfirvalda til rannsóknar mála verið því marki brenndar að þær hafa fram til þessa að mestu miðast við rannsóknir á refsiverðri háttsemi, annað hvort á grundvelli kæru eða vegna þess að fyrir liggur rökstuddur grunur um afbrot eða rannsóknir eftir að afbrot hefur verið framið. Hafa heimildir laga um meðferð sakamála og ýmis ákvæði annarra laga á afmörkuðum verkefnasviðum að geyma ákvæði um meðferð mála. Skort hefur á heimildir yfirvalda til aðgerða í viðleitni til að sporna gegn alvarlegum afbrotum áður en afbrot er framið eða rökstuddur grunur um brot hefur kviknað. Hafa heimildir í þessa veru verið lengi við lýði í flestum nágrannaríkjum og alþjóðasamningar á sviði skipulagðrar glæpastarfsemi, peningaþvættis og hryðjuverka hafa flestir að geyma ákvæði í þessa veru.

Að mati Landssambands lögreglumanna er full ástæða til að styðja fyrirbyggjandi frumvarp enda felur það í sér löngu tímabæra og mikilvæga þróun réttarúrreða lögreglu til handa svo hún geti með sem bestum hætti annast lögbundið hlutverk sem henni er skylt að gera samkvæmt 1. gr. lögreglulaga. Samkvæmt ákvæðinu er lögreglu m.a. ætlað það hlutverk að að gæta almannaöryggis og halda uppi lögum og reglu, leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og vernda eignarrétt, opinbera hagsmuni og hvers konar lögmæta starfsemi svo og einnig að stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins. Fjöldamargar skýrslur og álit erlendra réttarvörslustofnana bera með sér umfjöllun um að skipulögð glæpastarfsemi þrífst fremur í ríkjum þar sem afbrotavarnir og lagaumhverfi er veikara fyrir en ella. Fyrir liggur að helstu nágrannaríki Íslands eru að þessu leyti betur í stakk búin við að geta greint og aflað upplýsinga og þannig unnið markvisst að aðgerðum í þágu afbrotavarna. Að mati Landssambands lögreglumanna felur frumvarpið í sér löngu tímabærar úrbætur.

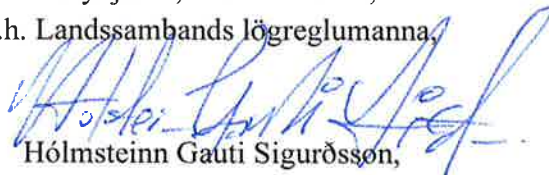
LANDSSAMBAND LÖGREGLUMANNA

Þá er einnig fagnað sérstaklega þeirri réttarbót sem frumvarpið felur í sér um valdbeitingu og valdbeitingartæki lögreglu enda eðlilegt að um slíkt sé fjallað í þeim sérlögum sem fjalla og gilda um lögregluna en ekki sé þar eingöngu við að styðjast almenn ákvæði í öðrum lögum. Er ekki um neinar efnisbreytingar að ræða frá gildandi ákvæðum.

Brýnt er að nálgast umræðu og umfjöllun um afbrotavarnir og úrræði lögreglu af yfirvegum og án upphrópana. Fyrir liggur að sérstök nefnd hefur eftirlit með störfum lögreglu samkvæmt gildandi lögum. Lögreglan í landinu nýtur mikils trausts samkvæmt öllum mælingum og brýnt er að henni sé áfram treyst fyrir mikilvægum samfélagsverkefnum og hagsmunum. Mikilvægur liður í störfum lögreglu er vernd borgaranna. Líta verður til helstu nálgarnaríkja í samanburði, og þá einkum til Noregs út frá m.a. stöðu í alþjóðasamfélagi, stofnanauppbyggingu, lagaumhverfi, samfélagsgerð, o.fl. þáttum. Lögreglan á Íslandi á ekki að vera verr sett að þessu leyti með afbrotavarnir og úrræði en lögregla í nágrannaríkjunum. Lögreglu á Íslandi er þegar ætlað lögbundið hlutverk að þessu leyti líkt og áður er vikið að samkvæmt 1. grein lögreglulaga, en hana skortir aftur á móti nægjanlega styrk úrræði til að geta annast þetta mikilvæga hlutverk með fullnægjandi hætti.

Efni fyrirbyggjandi frumvarps er í samræmi við erindi sem Landssamband lögreglumanna hefur sent dómsmálaráðuneytinu á undanförunum misserum. Landssamband lögreglumanna fagnar frumkvæði dómsmálaráðherra í málinu, styður frumvarpið og telur brýnt að þær réttarúrbætur sem það felur í sér nái fram að ganga.

Reykjavík, 22. mars 2022,
f.h. Landssambands lögreglumanna,

Hólmsteinn Gauti Sigurðsson,
framkvæmdastjóri

Landssamband lögreglumanna
Kt. 540574-0149